

Boekbesprekingen

An Eye for a bird

Ook Eric Hosking is eenmaal met de vogelfotografie begonnen al vergeten we dat wel eens wanneer we zijn prachtige foto's zien. Hoe het allemaal in zijn werk is gegaan en zich heeft ontwikkeld tot een ware meesterschap in vogelfotografie wordt verteld in de eerste hoofdstukken van dit prettig leesbare boek met de zo treffende titel.

In de hele wereld is Eric Hosking door zijn foto's een begrip geworden en niet ten onrechte. Ruim 700 boeken heeft hij met zijn voortreffelijke foto's geïllustreerd en zijn beroemde foto van de kerkuil werd in niet minder dan 106 landen gepubliceerd. Ook de 155 foto's in dit boek laten nog eens duidelijk zien welk een vakman hij is.

In enkele aparte hoofdstukken behandelt hij de fotografie, het flitslicht en de bouw van schuilhutten en vertelt van de vele tochten en ontmoetingen.

Hij neemt ons mee op zijn reizen naar vogelgebieden in Nederland, Finland en Noorwegen, naar Hickling, Hilbre en Minsere, in Engeland, Spanje, Bulgarije, Hongarije, Jordanië, Pakistan en Afrika. Zijn foto's o.a. in de boeken „Portrait of a River” en „Portrait of a Wilderness” van Guy Mountfort zijn ons daarvan welbekend. Dat voor het maken van goede vogelfoto's niet alleen vogelkennis en fotografisch vakmanschap nodig is maar ook een flinke dosis vindingrijkheid en moed wordt duidelijk als Hosking beschrijft hoe een hoge stelling werd gebouwd bij het nest van een boomvalk. Zijn vermogen om in een schuilhut stil te zitten is schier onuitputtelijk, acht à tien uren achtereen zijn geen uitzondering.

In 40 jaar vogelfotografie produceerde Hosking 150.000 foto's en 10 mijl film. Voorwaar een hoeveelheid om even bij stil te staan.

Dit boek heeft ons Eric Hosking niet alleen leren kennen als fotograaf, spreker en expeditielid, maar ook als man die

onder alle omstandigheden het welzijn van de vogels voorop stelt.

Al met al een boek dat ons een interessante blik geeft in het leven en werken van Eric Hosking en dat, mede door de foto's, de prijs alleszins waard is.

H.J.L.

Eric Hosking en Frank W. Lane: An Eye for a Bird. 16 kleuren- en 138 zwart-wit foto's, 302 pag. (1970). Uitg. Hutchinson & Co. Ltd, London WC1. Prijs f 34,45.

Vogelparadijzen der wereld

Moeizaam werden de gegevens voor dit boek verzameld. Een uitgebreide toelichting verschaft ons interessante gegevens over allerlei vogelsoorten uit alle delen van de wereld bij de 136 prachtige kleuren- en zwartwit foto's.

Van elke ornithologisch belangrijk gebied worden bijzonderheden over hun ligging, grootte en de vogelsoorten die er voorkomen vermeld. Deze vogelparadijzen zijn per werelddeel op een kaartje aangegeven en per land beschreven.

Het hoofdstuk over de ontwikkeling en taak van de internationale vogelbescherming had m.i. best wat meer gegevens over de ontwikkeling van de vogelbescherming in ons eigen land mogen bevatten. Behalve een lijst van de zeldzaamste en bedreigde vogelsoorten op aarde vinden wij korte hoofdstukken over de taak van de vogeltrekstations, over het geheim van de vogeltrek, over de ornithologische waarnemingsstations en een lijst van de belangrijkste nationale en internationale vogelbeschermingsinstituten en hun taak. Een boek dat veel informatie verschaft.

J.T.

Dr. Kurt Bauer en dr. Friederike Spitzberger: Vogelparadijzen der wereld. 220 pag., 136 foto's, 6 kaartjes. Uit het Duits vertaald door Rinke Tolman (1968). Voorwoord van prof. dr. K. H. Voous. Uitg. N.V. Gebr. Zomer & Keunings Uitg. Mij, Wageningen in samenwerking met het Wereld Natuur Fonds, Zeist. Prijs f 28,90.

De Levende Natuur 75 jaar

Dit jaar begon „De Levende Natuur” aan haar vijftiende jaargang: een succes waarbij vergeleken de twintigste jaargang van „Het Vogeljaar” ineen-schriep tot een slechts korte tijds-spanne. Oppericht in 1898 door de vaders van de nederlandse veldbiologie: E. Heimans, J. Jaspers jr. en Jac. P. Thijssse heeft „De Levende Natuur” nu vijftiende jaar lang haar lezers verteld over de natuur en hen opgewekt zelf er op uit te trekken. Het mag het tijdschrift zonder meer als een grote prestatie worden aangerekend dat zij juist in de jaren na de tweede wereld-oorlog — een tijd waarin de specialisatie op ieder gebied snel werd doorgevoerd — haar universele karakter heeft kunnen behouden maar daarnaast toch bijzonder actueel is gebleven. Maandelijks ontvangt de lezer naast een scala van verslagen over alle facetten van de biologie, studies en beschouwingen over de gevaren die het voortbestaan van ons natuurleven bedreigen. Als een rode draad is de geest van de pioniers van de nederlandse veldbiologie alom in „De Levende Natuur” aanwijsbaar. De geest van verdiepen in maar bovenal genieten van alles wat er buiten te zien valt. Zonder voorbehoud willen wij onze lezers attenderen op het bestaan van Nederlands (oudste) Tijdschrift voor Veldbiologie en hen in overweging te geven dubbel te genieten van de levende natuur door kennis te nemen van „De Levende Natuur”. (Zie ook pag. 46).

Red.

Grauwe klauwier

Het 5e deeltje uit de „Alcedo-reeks” heeft de grauwe klauwier als onderwerp gekozen. Wij vinden in het boekje oude literatuur, classificatie, subspecies, kenmerken, volksnamen, voorkomen (in België), waarnemingen en broedgevallen, biotoop, aankomst, balts, nestbouw, eieren, broeden, jongen, voedsel, vijanden, trek, ringgegevens en literatuur besproken.

Vele foto's, zwart-wit tekeningen en grafieken illustreren dit boekje waarin veel over de grauwe klauwier is gebundeld. Dat de grauwe klauwier in Nederland een vrij algemene broedvogel is zou ik

willen bestrijden. Deze soort is bijzonder hard achteruit gegaan en ik verwacht dat zij binnenkort bij ons als broedvogel zullen gaan ontbreken. Hierover vertelt de schrijver ons eigenlijk niets. Vooral de vogelsoorten die zich met veel insecten met harde schilden (waarin zich giftige stoffen ophopen) voeden gaan snel in aantal achteruit. Bij een onderzoek van 2054 prooidieren bleek dat zich hieronder 87½ % insecten bevonden (waarvan 447 of 23,2 % meikevers!), 4½ % spinnen en 3,7 % muizen. Broeder Simeon deed nuttig werk met deze publicatie! Zoals de schrijver zelf schrijft is deze monografie hopelijk een start tot verdere waarnemingen en een bijdrage tot de diepere kennis van de „negendoder” of „slachter”.

En wie zich voor klauwieren interesseert zou ik meteen ook attent willen maken op het lange artikel van Bruno Ullrich „Untersuchungen zur Ethologie und Ökologie des Rotkopfwürgers (*Lanius senator*) in Südwestdeutschland im Vergleich zu Raubwürger (*L. excubitor*), Schwarzstirnwürger (*L. minor*) und Neuntöter (*L. collurio*).” in Die Vogelwarte, Band 26, Heft 1, (1971), pag. 1-77, dat kortgeleden is verschenen. J.T. Gilbert Van Avermaet: Grauwe klauwier. Monografie over *Lanius c.collurio* L., 97 pag., 6 foto's en vele zwart-wit tekeningen en kaartjes. Alcedo-Reeks nr. 5 Uitgeverij „Diligentia”, Sint Jozefstraat 7, 9040-Oostakker, België. Postgiro: 436438. Prijs B.fr. 100,—.

Het beste vogelboek

Een vogelboek van Het Beste kwam tot stand met medewerking van vele Engelse en Nederlandse biologen en vogelkenners. Het is volledig omgewerkt voor de Beneluxlanden. De artikelen werden speciaal voor deze uitgave vertaald en bewerkt. Na het hoofdstuk „Het vogelleven in de Beneluxlanden. Verleden, heden en toekomst” volgen „Punten waaraan men vogels herkennen kan”, „Het identificeren van vogels naar familietrekken” en „Het identificeren van vogels naar hun vliegbeeld” met een onnoemlijk aantal, voornamelijk gekleurde (ruim 300), kleine vogelprentjes. Daarna wordt een groot aantal (223 soorten) vogels per pagina behandeld en onderverdeeld in vogels van de steden, van boomrijke

dorpen en boerderijen, van parken en laag open loofhout, van akkers en weiden, van heide- en duinlandschappen, van loof- en naaldbos, van oevers en rietmoerassen, van zoet open water, van wadden, schorren en slikken en van de zee kust. Ongeveer de helft van elke bladzijde wordt gebruikt voor een gekleurde plaatje van de soort, een kleiner zwart-wit tekeningetje en twee kaartjes, één die een globale indruk geeft van de verspreiding in de Benelux en één met een wereldkaartje waarop het broedgebied in de gehele wereld wordt aangegeven. De tekst is beknopt maar bevat vaak vele interessante gegevens waar wij in een ander vogelboek tevergeefs naar zullen zoeken. Behalve globale maten worden aanvullende veldkenmerken met een kleine letter aangegeven. Het boek is als een luxe bombondoos met een uitgebreide, zeer gevarieerde inhoud. De plaatjes zijn van Raymond Harris Ching en Hermann Heinzel. Zij zijn soms wel wat erg artistiek naar voren gebracht (heel vaak op één poot) maar over het algemeen bijzonder aardig en origineel, waarbij vooral het rood wel eens wat verkeerd is uitgevallen. De zeldzame soorten vormen aparte hoofdstukken.

Het zijn er ruim 80 en ze worden verdeeld in gasten uit Noord-Europa, Zuid-Europa en Afrika, Oost-Europa en Azië, Noordpoolgebied, Noord-Amerika en de oceanen. De zeldzame broedvogels werden apart gehouden. Tussen al deze hoofdstukken vinden wij weer die grappige kleine gekleurde prentjes terug.

Het overige deel van het boek handelt over: „De verovering van land, zee en lucht” (evolutie, gezichtsvermogen, anatomie, aerodynamica, verenkleed, de vogel trek, navigatie, aanpassingen bij de voortbeweging te land en te water), „De vogelmaatschappij” (aangeboren en aangeleerd gedrag, hoe vogels samenleven, zang, territoriumgedrag, dreigen en vechten, het veroveren van een partner, nesten, eieren, jongen, voedselzoeken en gevaren), „De vogel en de mens” (het aantrekken van vogels, het observeren, fotograferen, vastleggen van vogelgeluiden, vogels als huisdieren, bedreigingen voor de vogelstand, vogels in folklore en godsdienst, vogels en sport).

Een aparte serie hoofdstukken is: „waar

zien wij vogels?” Provinciegewijs (incl. België en Luxemburg) vinden wij aanwijzingen (met kaartjes) waar wij vooral vogels kunnen waarnemen en welke soorten daar te verwachten zijn. Men had bij deze hoofdstukken de gelegenheid aan moeten grijpen er wat meer van te maken. Sommige zeer algemene en bekende plaatsen waar men vogels kan waarnemen worden er niet in genoemd. Het boek sluit met hoofdstukken over vogelreservaten in Europa (we zouden er nog wel enkele aan toe kunnen voegen), lijst van dwaalgasten, vogels van de wereld met 27 vogelordes en een kort hoofdstukje over vogelstudie en vogelbescherming.

Een fijn modern en origineel boek, waar men urenlang in kan zitten bladeren, waarin we fijne plaatjes kunnen bekijken en veel wetenswaardigheden over de meest uiteenlopende zaken kunnen aantreffen. Een „Vestzak Vogelgids” van 32 pagina's en kleine prentjes uit het boek behandelt de meest voorkomende vogelsoorten en krijgt men er bij.

J.T.
Het Beste Vogelboek. (1971), 484 pag., vele zwart-wit en kleurenillustraties. Met medewerking van o.m.: prof. dr. K. H. Voous (algem. adv.), miss Phyllis Barclay-Smith, drs. Th. Belterman, J. Boswall, P. J. K. Burton, dr. B. Campbell, dr. J. Carthy, dr. C. J. F. Coombs, R. Fitter, P. H. T. Hartley, Jan van de Kam, dr. R. K. Murton, J. L. F. Parslow, R. Perry, dr. P. L. Ploeger, R. Spencer, Rinke Tolman, drs. J. Wattel, K. Williamson en J. J. Zweeres. Dit boek is gebaseerd op het „Book of British Birds”. Uitg. The Reader's Digest N.V., Assumburg 73-75, Amsterdam-Buitenveldert. Prijs f 39,80. Winkelprijs f 49,95.

Avondcontroles van nestkasten op landgoed „Hilvarenbeek”, 's Graveland
Gedurende het seizoen 1970-1971 werden de nestkasten op het landgoed „Hilvarenbeek” zeven maal 's avonds gecontroleerd. Het grootste aantal kasten dat op een avond werd gecontroleerd is 48 nestkastjes. Het laagste bezettingspercentage was 11% op 30-1-1971, het hoogste op 12-12-1971 en wel 55%. Nadere gegevens over dit 4 gestenc. pagina's verslag bij P. Slot en R. Moolenbeek, Erfgooiersstraat 597, Hilversum.

Die ausgestorbenen Vögel der Welt

In een tijdsduur van 1800 tot op heden verdwenen zo ongeveer 120 vogelsoorten en ondersoorten. Minstens 320 andere vogelsoorten worden met hun ondergang bedreigd. Elke uitgestorven soort of ondersoort wordt met beschrijving, toenmalige verbreiding, levensgewoonten, tijd en oorzaak van uitsterven beschreven. Het is een boekje dat ons een goede kijk geeft op wat er zoal is verdwenen.

Dr. Dieter Luther: Die ausgestorbenen Vögel der Welt. 208 pag., 42 afbeeldingen. (1970) Die Neue Brehm-Bücherei nr. 424. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 14.80.

Der Zwergtaucher

Ook voor ons heeft het dodaarsje altijd een bijzondere aantrekkingskracht. De auteur besteedde er heel wat tijd aan om deze soort te bestuderen, meer dan 1600 excursies ondernam hij ter bestudering van deze soort. De broedbiologie wordt bijzonder uitvoerig behandeld en natuurlijk ook het voorkomen in het winterhalfjaar en terugmeldingen van geringde dodaarsjes krijgen aandacht. Ongetwijfeld gaat het dodaarsje bij ons achteruit in aantal en daar is watervervuiling wel één der belangrijkste oorzaken van.

Helmut Bandorf: Der Zwergtaucher. 204 pag., 41 afbeeldingen en 36 tekstfiguren. (1970) Die Neue Brehm-Bücherei nr. 430. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 16.80.

Heidelerche und Haubenlerche

De boomleeuwerik en de kuifleeuwerik. De eerste snel in aantal achteruit gaande, de tweede soort zich aanpassend en zich thuisvoelend op ongezellige plaatsen zoals stadsranden, boulevards e.d., oorspronkelijk afkomstig uit Afrika. Rudolf Pätzold bracht jonge leeuweriken zelf groot en bestudeerde hen meer dan 30 jaren lang. Bij de verschillende vangwijzen van de leeuweriken vind ik ook hier de leeuwerikenspiegel niet vermeld. Met de monografie van de veldleeuwerik (nr. 323) maakt de schrijver de studie van de Europese leeuweriken hiermee rond.

Rudolf Pätzold: Heidelerche und Haubenlerche. 164 pag., 68 foto's en 40 tekst-

figuren (1971). Die Neue Brehm-Bücherei nr. 440. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 14.20.

Die Seeadler

De tweede, verbeterde druk van dit boekje heeft vele aanvullingen gekregen waarbij een winstpunt de vele verbredingskaartjes zijn. Het boekje gaat voornamelijk over de Europese zeearend. Voor deze soort gebruikt de schrijver voor een groot deel eigen waarnemingen waarvoor zo'n 180 bladzijden voor verbreding en biologie zijn gebruikt. De andere soorten worden voornamelijk behandeld uit de literatuur en waarnemingen in gevangenschap.

Wolfgang Fischer: Die Seeadler. 146 pag., 55 afb. en 10 verbredingskaartjes. 2e druk (1970). Die Neue Brehm-Bücherei nr. 221. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 9.50.

Vogelfang und Vogelberingung Deel 1

Van dit boekje is inmiddels reeds de 3e druk verschenen. Het werd reeds besproken in jrg. 16 (1968), pag. 664. Het blijkt dat auteur en uitgever gelukkig ook de noodzaak er van zien dat aanvullingen van groot belang zijn. Door internationale samenwerking is een handboek over dit onderwerp ontstaan dat zijn weerga niet kent. Het aantal pagina's is haast verdubbeld. Vrijwel elk hoofdstuk heeft wijzigingen ondergaan. Er zijn meer gegevens toegevoegd over het vangen met lokvogels, in het bijzonder over het lokken met de „kunst-steenuil”. Over het houden en verzorgen van lokvogels zijn ook meer gegevens opgenomen. Hier mis ik weer het gebruik van de leeuwerikenspiegel. Zo'n leeuwerikenspiegel kwam pas geleden in het Jachtmuseum (zie „De Nederlandse Jager” jrg. 76 - nr. 17, (1971), pag. 568 met afb.). Het aantal illustraties heeft zich in deze nieuwe druk aanzienlijk uitgebreid. Ook zou aan het onderwerp „lokfluitjes” op den duur nog veel toegevoegd kunnen worden. Hans Bub heeft reeds veel eer ingelegd met deze waardevolle deeltjes. J.T.

Hans Bub: Vogelfang und Vogelberingung. Teil 1. 222 pag., 141 afbeeldingen. (1971) Die Neue Brehm-Bücherei nr. 359. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 15.20.

Biologische en chemische oorlogvoering

Biologische wapens vormen voor de oecologie van de aarde een bedreiging die groter is dan de nucleaire. Door een grootscheepse atoomaanval kan een blijvende verandering in het evenwicht van de natuur ontstaan. Het doel zou het vernietigen van goederen en mensen zijn. De gevolgen voor dieren en plantenleven zouden in feite een neveneffect zijn: sommige soorten zouden uitgeroeid worden, andere zouden overblijven en zich overdadig kunnen ontwikkelen. Spectrum-A5 wil de groei van een nieuw maatschappijbeeld kritisch begeleiden door de opinievorming rond actuele vragen te stimuleren. Het bewandelt niet de behoedzame weg der voorzichtigten, maar provoceert tot bewustwording en keuze. Het verzet zich tegen fatalisme van pessimistische toekomstverwachtingen.

Robin Clarke: Biologische en chemische oorlogvoering. 190 pag. (1970). Vertaald door Iet Houwer uit het Engels. Spectrum A5. Uitg. Het Spectrum N.V., Utrecht. Prijs f 9,50.

Zonder u lukt het niet

Dit rijk geïllustreerde boekje is een oproep tot bescherming van natuur en milieu. Achtereenvolgens worden natuur- en milieubescherming, recreatie- en landschapsverzorging, vervuiling van het water, vervuiling van de lucht behandeld. Het werk van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland wordt uit de doeken gedaan. De strijd om het behoud van een gezond leefmilieu kan gewonnen worden, mits wij ons allen tot het uiterste willen inspannen. Doch dan moeten we niet langer praten maar handelen, en wel zo spoedig mogelijk. Halve maatregelen nemen heeft weinig zin, want de situatie is ronduit gezegd ernstig. Dat blijkt op overtuigende wijze uit vele opgetekende feiten. Het is een boekje dat voor jeugdleiders, onderwijzers en vele anderen een algemene oriëntatie over dit onderwerp verschaft. Aan de vogels wordt veel aandacht besteedt.

H. G. Brussee: Zonder u lukt het niet. 143 pag., 61 foto's, 3 zwart-wit tekeningen. z.j. Uitg. N.V. W. J. Thieme & Cie., Zutphen. Prijs f 9,25.

Fosfaatvervuiling

Een gestencild boekje van 108 pag. wil ons duidelijk maken welke problemen zich voordoen in onze sloten en plassen, nu daar zo veel fosfaat in geloosd wordt, en wat daaraan gedaan moet worden. Fosfaat stimuleert de groei van de algen. Deze veroorzaken het afsterven van alle leven in het water. Vooral de wasmiddelen zijn een bron van fosfaat. Daarom wordt vooral ook dieper op deze wasmiddelen ingegaan. Het gemiddelde verbruik van fosfaat uit wasmiddelen en daarom de gemiddelde afvoer via de rioering bedraagt 30.000 ton per jaar. Dat is ruim 6 gram fosfaat per persoon per dag. Totaal komt er jaarlijks 96.000 ton fosfaat in ons water. Het is duidelijk dat dus meer dan de helft van de aanwezige fosfaten afkomstig zijn van ons huishoudelijk afvalwater. Dat natuurbeschermers zich in dit onderwerp moeten verdiepen is onvermijdelijk.

Harry Hosper en Jan van Arkel: Fosfaatvervuiling. Milieu 2. De rol van wasmiddelen, kunstmest en ontlasting (1971). Uitg. De Luide Lach, Soest, 108 gestencilde pag. Prijs f 2,50 (door storting op giro 212.775 van de Raiffeisenbank, Soest, tgv. „De Luide Lach”, rek.nr. 3599.25.596).

De bevolkingsexplosie

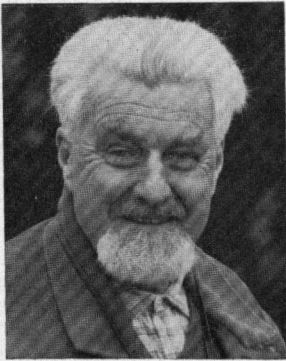
Dr. Paul R. Ehrlich (hoogleraar aan de Biologische Faculteit van Stanford) geeft ons duidelijk aan welke wegen voor ons nog open staan om tot een oplossing van het probleem van de overbevolking te komen en hoe ieder van ons aan die oplossing kan bijdragen. Velen verdiepen zich in de randverschijnselen van dit probleem, zonder werkelijk tot de kern van het probleem door te dringen. Terwijl u deze woorden leest komen vijf mensen van honger om en worden er veertig baby's geboren. Ook vogelbeschermers moeten zich op de hoogte stellen wat Dr. Ehrlich ons heeft te vertellen. In een aanhangsel schrijft ir. R. van Hasselt over „De toestand in Nederland”.

Dr. Paul Ehrlich: De bevolkingsexplosie. 168 pag. (1971). Vert. uit het Amerikaans door mevr. A. G. Jongejans-Meyer. Uitg. Elsevier, A'dam/Brussel en de Raad van Milieudefensie in samenwerking met de Friends of the Earth. Prijs f 12,50.

Boeken van prof. dr. K. Lorenz

Dat inmiddels de zevende, vernieuwde druk van „Ik sprak met viervoeters, vogels en vissen” is verschenen zal niemand verwonderen. Konrad Lorenz heeft de leiding van het bekende Max Planck-Instituut in Seewiesen ten zuidwesten van München. Op het gebied van het vergelijkend gedragsonderzoek, een nieuwe wetenschap waarvan hij een van de grondleggers is, deed hij een reeks van belangrijke ontdekkingen. Zijn ervaringen met kauwtjes en ganzen moet eigenlijk elke vogelliefhebber hebben gelezen.

„Mens en hond” beleefde inmiddels de vijfde druk. Doordat de belevenissen worden gezien in ruimer biologisch verband van de verhouding mens-natuur, zal de tekst u fascineren (of u een hond hebt of niet). Daarbij is het geheel gekruid met hartverwarmende humor en opgesierd met geestige tekeningetjes. Hij beschrijft een grote verscheidenheid van situaties waarin de bezitter van een hond verzeild kan raken en geeft daarnaast een schat aan raadgevingen.

In „Over agressie bij dier en mens” geeft hij een verklaring van de op de eigen soort gerichte agressie. Hij leidt daartoe de lezer langs dezelfde wegen die hij zelf bij al zijn waarnemingen is gegaan en vermijdt dorre theorie door alles aanschouwelijk voor te stellen. Vooral verdiept hij zich in het gedrag van die individuen die in vrede kunnen samenleven doordat bepaalde onderlinge verhoudingen de agressie tegenhouden. Speciaal op wilde ganzen heeft hij in verband daarmee zijn gedragsonderzoek gericht, waarbij verbazingwekkende overeenkom-

sten in het doen en laten van mens en dier aan het licht komen.

Prof. dr. K. Lorenz: Ik sprak met viervoeters, vogels en vissen. 136 pag. (1969). Vertaald door Han Rensenbrink. Prijs f 11,50.

Prof. dr. K. Lorenz: Mens en hond. 128 pag. (1970). Vertaald door Han Rensenbrink. Prijs f 11,50.

Prof. dr. K. Lorenz: Over agressie bij dier en mens. 4e druk (1971). Vertaald door dr. D. Hillenius „Das sogenannte Böse. Zur Naturgeschichte der Aggression”. 286 pag. Prijs f 19,50.

Uitgaven van Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam.

Jachtwet en vogelwet

Politie, jachtopzieners, jagers, controleurs Vogelwet 1936 en verdere belangstellenden vinden in deze losbladige uitgave met stevige plastic band van 17 x 17 cm een uitvoerige dokumentatie.

De Jachtwet werd bewerkt en toegelicht door Mr. Hilbingh Prins, lid van de Jachtraad en Mr. J. J. van Gelder, hoofdinspecteur van politie bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Door stevige tabkaarten is de inhoud verdeeld in een algemeen gedeelte, tekst van de wet, een toelichting daarop, uitvoeringsvoorschriften en jurisprudentie, waarvoor verschillende papierkleuren werden gebruikt. Een zaakregister vergemakkelijkt het opzoeken van gewenste artikelen en toelichtingen.

Bij de Vogelwet vinden we eenzelfde indeling. Deze wordt als bijlage bij de Jachtwet geleverd.

De jurisprudentie van de Vogelwet vermeldt de schokkende uitspraak, dat gekweekte goudvinken tot het pluimvee gerekend kunnen worden. Op 9 september 1970 is art. 1 van de wet zodanig gewijzigd, dat het woord pluimvee wordt vermeden, doch alleen genoemd worden: tamme duiven, tamme knobbelzwanen en vogels omschreven in art. 2 van de Jachtwet, welke verandering in het recensie-exemplaar nog ontbrak (t.m. 41e aanvulling).

Controleurs-Vogelwet kunnen ook in aanraking komen met overtredingen van de Jachtwet en zijn bevoegd bij de plaatselijke politie aangifte te doen. In de „Mededelingen No. 2” van C.R.M. aan

deze vrijwilligers (aug. '69) staat uitvoerig hoe men daarbij te werk kan gaan.

Deze gecombineerde uitgave komt hun werk dus wel zeer ten goede.

Het is te hopen, dat in onze moderne tijd de wetsstijl ook eens vernieuwing ondergaat. Uit de jurisprudentie van de Jachtwet dit fraaie stijlbloempje geplukt: ... dat de Rechtbank uit een en ander afgeleid, „dat verdachte alstoen aldaar pogingen deed om hazen of konijnen op te sporen en te bemachtigen en mitsdien zich ter uitoefening van de jacht in het veld heeft bevonden”.

Hieraan hebben de uitgever noch de werkers schuld.

G. P. J. Schuijl

Mr. A. Hilbingh Prins en Mr. J. J. van Gelder: Jachtwet en Vogelwet. Uitg. Vermande Zonen N.V., IJmuiden. Prijs compleet f 26,—. Aanvullingen worden automatisch toegezonden en afzonderlijk berekend.

Na de wijziging van de Vogelwet (zie boven) stond in nr. 24 van „De Nederlandse Jager” (jrg. 75, 1970) een kop: „Wijziging van de Vogelwet” ... een bittere teleurstelling voor de jagers. Men zou misschien hieruit concluderen dat zij de wijziging van art.1 betreuren. Uit de tekst blijkt echter het tegendeel!

De schrijver had graag gezien, dat de Jachtwet ook zodanig was gewijzigd, dat het stropers onmogelijk werd gemaakt het hele jaar door met levende fazanten, patrijzen en ander wild te leuren.

G.P.J.S.

Vereniging voor vogelbescherming „s Gravenhage en omstreken” jaarverslag 1970-'71

Het jaarverslag 1970-'71 is verschenen, keurig gedrukt en geïllustreerd. Naast de activiteiten komen ook de verslagen met opgave van broedvogels in de vogelreservaten (zie ook pag. 442) in dit jaarverslag voor. In de Bosjes van Poot broedde voor het eerst de bonte vliegenvanger.

Het aantal vogelwachters bedraagt thans 50, voor Katwijk 27. Als proef werd in 1971 een reorganisatie ingevoerd. Voor elk te bewaken en te beheren terrein werd een bepaalde groep geformeerd,

die zich het gehele jaar door voor hetzelfde gebied inzet. Deze gewijzigde organisatievorm blijkt over het algemeen beter te functioneren. Dit jaar zijn de parken Clingendaal en Oosterbeek voor het eerst in de bewaking betrokken.

In de duinterreinen buiten de meeuwenkolonie was sprake van een toeneming (door verontrusting? red.), zodat helaas regulerend moest worden opgetreden. De aantal Britse kleine mantelmeeuwen nam toe tot 110 paren (in 1970 74 paren). Het aantal stormmeeuwen liep op tot 52 paren, dat zijn 15 broedgevallen meer dan in 1970.

In de duinen van Katwijk broedden 4 paar (evenals in 1970) grauwe klauwier, terwijl ook van andere soorten nauwkeurige opgave wordt gegeven. Het vogelpopulatie onderzoek in de Wasse-naarse duinen werd in 1970 van het 12e jaar voortgezet, het Vogelringstation Meyendel ringde in 1970 totaal 3637 vogels. In de Westlandse duinen broedden 58 soorten in 1970 w.o. torenvalk, ransuil en kuifmees.

J.T.

Hoe de Vogels aan een Koning kwamen

Na het succes van de heruitgave van „Het lelijke jonge eendje” van Theo van Hoytema (1863-1917) heeft de uitgever ook het eerder (1892) verschenen boek „Hoe de Vogels aan een Koning kwamen” opnieuw laten verschijnen. Deze vogelgeschiedenis, ditmaal met zwart-wit illustraties, heeft evenals alle boeken van Hoytema een strekking. En begint het al niet goed: „Bijna niet te geloven maar 't moet toch waar wezen, dat in zeer oude tijd de vogels door hun gezang spraken tot ieder, die er maar oren voor had. Nu is dat heel anders”. Het is een eenvoudige, maar waardige uitgave die dubbel en dwars hernieuwde aandacht waard is. Misschien volgen ook de latere uitgaven van Hoytema nog eens zoals „Uilengeluk” en „Twee hanen”, beide ook naar Andersen of „Vogelvreugd?”

J.T.

Th. van Hoytema: Hoe de Vogels aan een Koning kwamen. Een Vogelgeschiedenis. 32 pag., zwart-wit tekeningen. Uitg. A. G. Schoonderbeek, Laren N.H. Prijs f 7,90.